ਕੋਡੁੰਗਲੂਰ ਫਿਲਮ ਸੋਸਾਇਟੀ & ਅਨੁ.
ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਹੋਰ
(ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 330 ਦਾ 2018)
ਅਕਤੂਬਰ 01, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਅਨੁਚਛੇਦ 32 – ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ, ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦਾ ਫਟਣਾ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣਾ – ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮ ਪਦਮਾਵਤ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ – ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਭੀੜ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕੰਮ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਚਾਰ ਬਿੰਦੂਆਂ, ਕਲਾਤਮਕ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਆਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹੈ – ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰਖਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਯ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਯ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਉਪਾਯ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ – ਇਸ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ, ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਉਪਾਯਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ – ਉਪਾਯ ਤਹਿਸੀਨ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਕੇਸ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਰੀ ਡਿਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ, ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਉਪਾਯ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਪਾਯ, ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ – ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਨਿਜੀ ਇਕਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੈਤਿਕ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਸਮੇਤ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਗ਼ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ, ਕਲਾਤਮਕ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ, ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਣਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੂਕ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਬੱਧ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ

ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰਖਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਸਾਡੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 7]

1.2 ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਵਿਧਾਨਕ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਅਰਥਾਤ, ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2015, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ [ਪਰਾ 9] [724-G-H; 725-ਏ]

1.3 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਜਗ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗਰੋਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਵਜਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਗਰੋਹ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੱਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਈ ਉਪਾਯ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ, ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਈ ਉਪਾਯ, ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਨ ਐਸ. ਪੀ. ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15]

1.4 ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਨ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ, ਸਮੇਤ ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ। [ਪੈਰਾ 16]

1.5 ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖਾਕਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਅਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ।

A. ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਉਪਾਅ

a . ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ)। [ਪੈਰਾ 16]
ਬੀ. ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਲਈ ਉਪਾਯ

ਅ) ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤੇ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਸਮਨਵਯ ਕਰਨਗੇ।

ਬ) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਘਾਤਕ ਭੀੜ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਪਕਰਣਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖ ਮਿੱਚਣੀ ਗੈਸ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਭੀੜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਵਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਦ) ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ), ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ।

ਈ) ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਮਾਧਿਅਮਾਂ 'ਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਨਵਿਤ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ/ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਵਿੱਟਰ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16]

ਅ) ਜੇਕਰ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਦਾ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ(ਆਂ) ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 153ਏ, 295ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ 298 ਅਤੇ 425 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬ) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, 24 (ਚੌਬੀਸ) ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਭਗੌੜਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ।

c) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣ, ਉਸਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਹੈ (ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੀ: ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ), ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ/ਏਜੰਸੀ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

[ਪੈਰਾ 16]

d) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

a) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਤਾਤਵਿਕ ਸਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਉਪੇਕਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

b) ਚੂੰਕਿ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਸਮਝਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਣਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੇਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(c) ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ 5(iv), 10 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਥਾਨਕ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਪੈਨਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ(ਾਂ)/ਮੁਕੱਦਮੇ(ਾਂ) ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ(ਾਂ) ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਦਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨਾਲ ਸਮਨਵਯ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਹੀ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ। [ਪੈਰਾ 16]

ਈ. ਮੁਆਵਜ਼ਾ

a) ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਬਢਾਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

b) ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

c) ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ, ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16]

1.4 ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 18]

ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 212; (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 439; ਤਹੀਨ ਐਸ. ਪੀ. ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2018 ਐਸ.ਸੀ. 3534; ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 192 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੋਸ਼ੀ ਜੇਕਬ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2009] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 439 ਪੈਰਾ 9, 15, 16 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2018 ਐਸ.ਸੀ. 3354 ਪੈਰਾ 7, 15 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756 ਪੈਰਾ 13 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 192 ਪੈਰਾ 15 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਲ ਓਰੀਜਨਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 330 ਦਾ 2018

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਅਧੀਨ।

ਪੀ. ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਏ.ਜੀ. ਅਮਰਨ ਲੇਖੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਰੋਹਿਤ ਭਾਟ, ਮਿਸ. ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ, ਮਿਸ. ਚਾਰਨਯਾ ਐਲ. ਬੀ.ਵੀ. ਬਾਲਰਾਮਦਾਸ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 25 ਜਨਵਰੀ, 2018 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਫਿਲਮ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਫਿਲਮ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾਲ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਪਦਮਾਵਤ' ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹਿੰਸਾ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ/ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਕਲਾਤਮਕ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਨੈਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਗਰੁੱਪ 'ਸੁਪਰ ਸੈਂਸਰਾਂ' ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਹਮਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜਿਥੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਾਤਮਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ

ਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖੁਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਅਣਕਹਿਆ ਸਮਰਥਨ ਹੈ।

2. ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"ਅ) ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਆਫ ਏ.ਪੀ (2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 212 ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੂਲੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ, ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਰਪਾਈ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ।

b) ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਆਫ ਏ.ਪੀ (2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 212 ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 15 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਲੇਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ" ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ/ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ/ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਰੁ

c) ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860 ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ 1984 ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਨੇਮਾਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 (1)(ਅ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ;

d) ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਖਿਲਾਫ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ

e) ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ

f) ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ, ਕਾਰਨ ਬਣਣ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ

ਵਿੱਚ; ਅਤੇ

g) ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ

h) ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ, ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ (2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ., ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹੈ।

i) ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ, ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਉਟਫਿਟਾਂ/ਗਰੁੱਪਾਂ/ਸੰਗਠਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕੂ) ਐਕਟ 1967 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਕਸਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;

j) ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ(ਆਂ) ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼(ਾਂ) ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ।

3. ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਰਾਜਾਂ/ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ & ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਿਤਾਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ, ਬੰਦਾਂ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕੁਝ ਸੁਝਾਅਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਐਕਟ, 1984 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ'), ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"4. ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੰਬਾਈ ਚੌੜਾਈ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਟੀ. ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਐਫ.ਐਸ. ਨਾਰੀਮਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

5.ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਟੀ. ਥਾਮਸ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:

(i) ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ (ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦੋ ਤੱਥ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

(ii) ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ।

(iii) ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ।

(iv) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇਣਾ।

6. ਜਸਟਿਸ ਥਾਮਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ (i)

"7. ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬੋਝ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰੇ। ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ (ii)

8. "ਅਗਲਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾਈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੱਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਇੰਨੀ ਆਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਗਵਾਈਕਾਰ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਸਾਧਾਰਣ ਜਾਂ ਆਮ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਘਾਸ ਮੰਡੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਗਵਾਈਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬੇਰੋਕਟੋਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਵਧਾਈਆਂ ਨਾ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਗਵਾਈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਅਗਵਾਈਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬੇਕਸੂਰ ਅਗਵਾਈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਸੰਬੰਧਿਤ (iii)

9. "ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (i) ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅਗਵਾਈਕਾਰ ਜਾਂ ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਉਕਸਾਉਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ (i) ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜਾਂ ਕਿ (ii) ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਵਰਤੇ ਹਨ।"

(iv) ਸਬੰਧੀ

10. "ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਬਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਉਪਲਬਧ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ, ਐਕਟ 21 ਦੇ 2000 ਰਾਹੀਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ:

i) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਵਾਈ, ਚਾਹੇ ਐਲਾਨੀਆ ਜਾਂ ਅਣ-ਐਲਾਨੀਆ, ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹਰੇਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਪੈਨਲ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਛੋਟੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ii) ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸੁਖਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਵੇ।

iii) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਸਬ ਡਿਵੀਜਨਲ ਜਾਂ ਐਕਜਿਕਿਊਟਿਵ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਮੂਲ ਟੇਪਾਂ ਜਾਂ ਸੀਡੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਉਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੀਡੀ/ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਨਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਬੰਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਊਨਤਮ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ 'ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ' ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਘਟਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪਰ, 'ਕਾਰਨਾਂ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਊਨਤਮ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 'ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ' ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਕੈਦ ਦੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

11. ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

12. ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੋਡਾਲਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ:

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(i) ਆਯੋਜਕ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਮਾਰਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ;

(II) ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਕੂ, ਲਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ ਮਨਾਹੀ ਹਨ;

(III) ਆਯੋਜਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਜਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਮਾਰਚ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(IV) ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

(V) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਐਸ.ਪੀ. ਹੋਵੇਗਾ (ਜੇ ਸਥਿਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ) ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ;

(VI) ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਨਿੱਜੀ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇ।

(VII) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(VIII) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਮੋਟੋ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ।

13. ਜਿਹੜੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ੍ਰੀ ਐਫ.ਐਸ. ਨਾਰੀਮਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"ਟੋਰਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ ਹੈ - ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਟੋਰਟ-ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ, ਚੋਟ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ: ਹਾਲਾਂਕਿ - ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਟੋਰਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਸ-ਟੂ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਟੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ) ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ: ਟੋਰਟ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਲਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮੂਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁਝਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਨਣਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਥਨ ਹਨ ਕਿ ਟੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਨਵੀਨਤਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਵੇਂ ਟੋਰਟ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਜ ਨਵੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤੀ ਲੇਖਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ 'ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਇੱਕ ਨਵੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮ.ਸੀ. ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਤੈਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੀੜਾਂ ਅਤੇ ਦੰਗਾਈ ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ" ਹਨ, ਜੋ ਉੱਠੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੈੱਟ ਆਊਟ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ (ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ (ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ) ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਨ, ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ, ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਪਚਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਣ, ਜੋ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟੋਰਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

(a) ਪੂਰੀ ਭਰਪਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੈਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਇਨ ਇੰਟੇਗਰਮ ਦੀ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨੁਕਸਾਨ; ਅਤੇNONE NONE

(b) ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨNONE NONE

14. ਨਾਰੀਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦੇ ਹਨ:

(1) ਟੋਰਟਸ (ਭੁੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਰੈਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਇਨ ਇੰਟੇਗਰਮ' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਪੂਰਾ ਕਰਨ" ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।NONE NONE

(2) NONEਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਗਲਤੀ ਨਾ ਸਹੀ ਹੋਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਿਪੇਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।NONE NONE

(3) NONEਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ, ਰੈਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਇਨ ਇੰਟੇਗਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਧਾਨ" ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।NONE NONE

(3.1) ਟੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਡੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ, ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਟੋਰਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ - ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਰਿਮਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਖਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ) ਸੀਮਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3.2) “ਉਦਾਹਰਣਕ ਹਰਜਾਨੇ” ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਰਜਾਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੂਕਸ ਬਨਾਮ ਬਾਰਨਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਸੇਲ ਬਨਾਮ ਬਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ) ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਰਜਾਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ (i) ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਉਣਯੋਗ, ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੋਵੇ; (ii) ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰਜਾਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

(3.3) ਕੁੱਦੂਸ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਆਫ ਲੈਸੈਸਟਰਸ਼ਾਇਰ ਕਾਂਸਟੈਬੁਲਰੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਅ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣਕ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰੂਕਸ ਬਨਾਮ ਬਾਰਨਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਸੇਲ ਬਨਾਮ ਬਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ)। ਲਾਰਡ ਨਿਕੋਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 211 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“68...ਉਦਾਹਰਣਕ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇਣ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਹੋਵੇ।”

(3.4) “ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੀ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਰਤਮਾਨ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਥਿਤੀ. ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਵਿੱਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤ - ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ/ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ। ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਵਿਵਹਾਰ: ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1984, ਅਤੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮ

ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 18-06-2007 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹਵਾਲਾ।

(3.5) ਵਿਨਫੀਲਡ ਅਤੇ ਜੋਲੋਵਿਕਜ਼ ਆਨ ਟੋਰਟ 17ਵੀਂ ਐਡਨ. (ਪੰਨਾ 948-49 'ਤੇ) ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਉਦਾਹਰਣਕ ਹਰਜਾਨਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁੱਦੂਸ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਆਫ ਲੈਸੈਸਟਰਸ਼ਾਇਰ ਕਾਂਸਟੈਬੁਲਰੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਲਾਅ ਲਾਰਡਜ਼ ਲਾਰਡ ਨਿਕੋਲਸ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਹਟਨ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਰਜਾਨੇ ਘੋਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਸਖਤ ਜਾਂ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ (ਗਲੀਸਿਅਰ ਕੋ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਏ.ਸੀ. ਅਬਰਾਮਜ਼ ਏ.ਸੀ. ਵਿੱਚ 54) ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ਮਿਜਾਜੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

“54...ਤੇਲ ਅਤੇ ਸਿਰਕਾ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯ ਸਲਾਦ ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।”

(3.6) ਲੇਖਕ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਰ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ "ਘਿਨੌਣੇ" ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ੰਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਹੈ - ਇੱਕ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।”

15. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ:

(I) ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਮੋਟੋ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(II) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(III) ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦਾਵਿਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇ।

(IV) ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(V) ਦਾਵਿਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(VI) ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

(VII) ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਆਯੋਜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(VIII) ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(IX) ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

(a) ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(b) ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(c) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(d) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ।

(X) ਦਾਵਿਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਏਗਾ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰੇਗਾ।

16. ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਟੀ. ਥਾਮਸ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਐਫ.ਐਸ. ਨਾਰੀਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

28. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:
(i) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ
(ii) ਦੰਗਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।
ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਰੀਮਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ:

"... ਜਿੱਥੇ (ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ/ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣਾ—
(i) ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਪਦੰਡ,
(ii) ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਅਤੇ..." (ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 2)।

29. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਤੇਜ਼ ਟਰੈਕ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣਗੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 16, 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਲਾਨਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

4. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ

ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"A. ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ

1. ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ, ਡਰਾਮਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਜੋ ਜ਼ੋਰ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਲੁਕੀ ਧਮਕੀ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਅਵੈਧ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਹੀ ਅਪੀਲ ਕਰੇਗਾ।

2. ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

B. ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਤਰੀਕੇ

3. ਕੋਈ ਵੀ ਜਨ ਸਭਾ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਜੁਲੂਸ, ਮਾਰਚ ਆਦਿ ਦਾ ਆਯੋਜਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਜਾਂ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਹ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।

4. ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਹ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਮਾਰਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਕੂਆਂ, ਲਾਠੀਆਂ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

5. ਪੁਲਿਸ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਵਰ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਤ ਕਾਪੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

6. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

7. ਪੁਲਿਸ ਤੁਰੰਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੇ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

C. ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ

8. ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ/ਐਪ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਨਲਾਈਨ 'ਸਾਈਬਰ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਿੜਕੀ' ਬਣਾਏ ਰੱਖੇਗੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ, ਤਬਾਹੀਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭੇਜ ਸਕਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਕਲੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਪੁਲਿਸ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਬਣਾਏਗੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ।

9. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਜਿਸਟਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਵਿਧਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੜਚਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਪਛਾਣ ਪ੍ਰੂਫ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਜਾਂ ਈਮੇਲ 'ਤੇ OTP ਰਾਹੀਂ ਤਸਦੀਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਆਈਡੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

11. ਪੁਲਿਸ ਤੁਰੰਤ ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਇੱਕ ਪੀਰੀਅਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ) ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ/ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਆਡੀਓ/ਵੀਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬਜ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

13. ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਉਹਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੱਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬੁਲਾਰੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਤਾ/ਪੇਜ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

14. ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ, ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
(a) ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂ
(b) ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਜਾਂ
(c) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਂ
(d) ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਲਈ

ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.153ਏ, 295ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 298 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ/ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਉਸ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ।

17. ਬਰੀਕਰਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

D. ਸੰਗਠਨਾਂ, ਗਰੁੱਪਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ।

18. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ/ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ।

19. ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

20. ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

21. ਜੇਕਰ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

22. ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਮੰਡਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

E. ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਾਰੇ

23. ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰੋਕਤ ਉਲਿਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਯ ਰਹੇ ਹਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

25. ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

F. ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ

26. ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ, ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਦਾਵੇ ਇੱਕ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਚੇਅਰਪਰਸਨ) ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਮੁਲਾਂਕਣਕਾਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਵੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।

27. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸ੍ਰੋਤਾਂ

ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸੌਂਪਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

28. ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

29. ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

(a) ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(b) ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(c) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ;

(d) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ।

30. ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਕਮ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਖਰਚੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੱਸੇਗਾ।

32. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਏਗੀ:
(i) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
(ii) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ
(iii) ਉਹ ਦਫਤਰ ਬੇਅਰਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

33. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ 10% ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

34. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਖਰਚਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

G. ਹਿੰਸਾ ਰਹਿਤ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਰੂਪ ਦੇ ਜਲੂਸ, ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰਕਸ਼ਾ

35. ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ/ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਰਹਿਤ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

36. ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਰੋਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਪੋਸਟਰ, ਬੈਨਰ, ਪੁਤਲੇ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

5. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ

ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਵਾਧੂ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6. ਸ੍ਰੀ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 6 ਮਈ, 2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਉਥੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਹੋਰ, ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਨੁਬੰਧ-ਇੱਕ
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ
15-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨਾਰਥ ਬਲਾਕ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 6 ਮਈ, 2013
ਵਿਸ਼ਾ: ਅਗਿਤਾਸ਼ੀਆਂ, ਬੰਦਾਂ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਤਾਸ਼ੀਆਂ, ਬੰਦਾਂ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਜ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਈਡ 1603 ਅਤੇ 5 ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. (ਸੀਰਲ) ਨੰਬਰ 77/2007 ਵਿੱਚ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ: 14.09.2009 ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(i) ਜੇ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਚਾਹੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਘੋਸ਼ਿਤ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਖਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਫਤਰ/ਇਕਾਈਆਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਵਧਾਨੀ ਲਈ ਉਹ ਕੰਪਾਇਲਰ/ਬਿਲਡਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੀਡੀਓ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋ ਛੋਟੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ii) ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਲਲ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ-ਕੋਣ ਸਕ੍ਰੀਨ ਵੀਡੀਓਟੇਪਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਣ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਕੱਠ ਦੌੜਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

(iii) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਹੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ। ਤੁਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਡੀਪੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ। ਸਹੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਡੀਵੀ ਮੇਕਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(iv) ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਤੀਜੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਣ।

(v) ਸਾਰੇ ਇਕੱਠ, ਸਮੇਤ ਹੜਤਾਲਾਂ, ਬੰਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

(vi) ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਵਾਜਬ ਪਹੁੰਚ ਉਪਾਅਾਂ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ।

(vii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾ

ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਿੱਜੀ ਇਕਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੈਤਿਕ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ, ਕਲਾਤਮਕ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ,

“ਐਨੈਕਸਚਰ-3 ਨੰਬਰ 24013/12/ਸੀ/2018-ਸੀਐਸਆਰ.ਤੀਜਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ (ਸੀਐਸ ਵਿਭਾਗ) ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 26ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2018. ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯੂ.ਟੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ। ਵਿਸ਼ਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ WP (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 535 ਦੇ 2013 ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ੀ ਜੇਕਬ ਲਾਕੋ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 28-11-2017 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ/ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਸਮਾਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੈਡਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਵਾਧਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2. ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ/ਯੂ.ਟੀ.ਜ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ, (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ) ਉਪ ਸਕੱਤਰ (ਸੀ.ਐਸ.ਪਹਿਲਾ) ਟੈਲ:23079521” ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ, ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਣਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਸੰਭਵਤਃ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਥੋਂ ਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਯ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੂਕ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਬੱਧ ਅਤੇ ਪਰਿਆਪਤ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰਖਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਬਰੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਸਾਡੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕ

ਬੀ. ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਚਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਛਾਣਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਉਪਾਯ ਦੇਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਇਹ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ)

ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨਾਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਜਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦੇ ਅਕਸ਼ਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕੋਡੁੰਗਲੂਰ ਫਿਲਮ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. ਅਤੇ ਓਆਰ.ਐਸ.[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

725

ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਬਦਲਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2015, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਬਿੱਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਅਨੁਬੰਧ – 1
ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ
(ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2015
ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ. _____
_____

ਇੱਕ
ਬਿੱਲ
ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਐਕਟ, 1984 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਛਿਆਸੀਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

1. ਛੋਟਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ
ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ।
(1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ
(ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2015 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. 1984 ਦੇ
ਐਕਟ 3 ਵਿੱਚ ਸੋਧ।

2. ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਐਕਟ, 1984 (ਜਿਸਨੂੰ ਇਥੇ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ, "ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਬਦ "ਜੋ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਈ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ" ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।

3. ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਸੋਧ।
3. ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ,

ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਬਾਅਦ, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਧਾਰਾ ਪਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ:-

"(ਈ) 'ਨਿਰਧਾਰਿਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ;"

4. ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਸੋਧ।

4. ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3), ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ, "ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ "ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਬਦਲੇ ਜਾਣਗੇ।

5. ਨਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 4ਡੀ, 4ਈ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼।

5. ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4ਸੀ ਅਤੇ 4ਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ:-

4ਡੀ. ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

4B. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਹੜਤਾਲ ਜਾਂ ਬੰਦ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਦਫਤਰ-ਬੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦਫਤਰ ਬੇਅਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਸੀ।

4C. ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਉਕਸਾਉਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

4D. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਹੜਤਾਲ ਜਾਂ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ-ਬੇਅਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਰੇਗਾ-

(i) ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਹੜਤਾਲ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ;

(ii) ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸੌਫਟ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(iii) ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਸੋਧ।

1. ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ-

(i) “ਸੈਕਸ਼ਨ 4,” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, “ਜਾਂ 4B” ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ;

(ii) “ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਲਈ,” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, “ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ” ਸ਼ਬਦ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

6B. ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਨਾਮਤ:-

"6A. [ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਾਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ" ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾਮਤ:-

(a) ਸੈਕਸ਼ਨ 4B ਅਧੀਨ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ; ਅਤੇ

(b) ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸੌਫਟ ਕਾਪੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4B ਅਧੀਨ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ।

ਸੰਸਦ ਅੱਗੇ ਨਿਯਮ ਰੱਖੇ ਜਾਣ

6B. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਕੁੱਲ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਜੋ ਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਲਗਾਤਾਰ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਆਖਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧੇ ਗਏ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਫਿਲਹਾਲ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਧਾਇਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ/ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਕੀ ਵਾਧੂ ਉਪਾਯ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯਾਂ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਕਤ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“12. ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਧਾਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

a. ਅਪਰਾਧ ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ

ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 425 ਅਧੀਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - "ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬਦਲਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, 'ਸ਼ਰਾਰਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ।"

b. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ, ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਘਟਾਏ ਗਏ ਹਨ।

c. ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਯੋਜਕ(ਾਂ) ਉੱਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

d. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਉਹ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

e. ਤਦਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਬੰਦਾਂ ਆਦਿ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਾਂ, ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

f. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਦਾਲਤ ਹਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗ. ਹੋਰ, ਰਾਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈਲਪਲਾਈਨਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੈਲਪਲਾਈਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

11. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਹਿਸੀਨ ਪੀ. ਸੋਨਾਵਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੰਬੰਧੀ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਟ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਕਰੋ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ। ਵਿਗਿਆਨਪਨ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਣਚਾਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਭੀੜ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਪਨ ਅਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਧਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਧਰੁਵੀਕਰਣ ਨੂੰ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਤਰੀਕੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆ ਹਾਲਤ ਬਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ

ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਡਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਪਨ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਕਰਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਕਿ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭੁਤਵ ਅਤੇ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਾਜ ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਿਧਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਤਾ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਮਾਨਵੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਬਹਿਸ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਆਕਤੀ ਸਮੇਤ ਵਿਵਿਧ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਖਤਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ, ਕਾਰਵਾਈ, ਭਾਸ਼ਣ, ਅਭਿਵਿਆਕਤੀ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਮੀਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ

21. ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬੀਜ ਹੈ। ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ, ਰਬੀਂਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, "ਤੰਗ ਘਰੇਲੂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ" ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ। ਬਹੁਲਵਾਦ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਸਲ ਗੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਖੰਡ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕਜੁਟਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਬੀਜ ਬੋਵਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਠੰਢਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

22. ਐਸ. ਰੰਗਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੇ. ਜਗੰਨਾਥ ਸ਼ੈੱਟੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੋਰਟ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹੈਂਡੀਸਾਈਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਨ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ (ਈਸੀਐਚਆਰ) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 10 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ:-

"ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਾਰਜ ਇਸਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ 'ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ' ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੇ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਨੁਚਿੱਤ 10(2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਨਾ ਕੇਵਲ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਜਾਂ 'ਵਿਚਾਰਾਂ' ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਬੇਅਦਬੀ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਰਾਜ ਜਾਂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚੌਂਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਲਵਾਦ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਨਾ 'ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।"

23. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਬੋਚਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਸ਼ਸਤ ਹੋਵੇ। ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ

ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਰਮ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਧਰਮਨਿਰਪੇਖ਼, ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਖੇਡ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸਹਿਵਾਸ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੱਚੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਜੋ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਮੁੜ ਬਣਾਉਣ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਰਕੁੱਟ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਵਾਰਕ, ਉਪਚਾਰਕ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:- ਏ. ਨਿਵਾਰਕ ਉਪਾਯ

"40. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼:-

A. ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅ

(i) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਿਸਠ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੋਬ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਡੀਐਸਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਵੇਗਾ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਖਾਸ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਉਕਸਾਊ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਖਬਰਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(ii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਉਪ-ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਪਛਾਣਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕਹੋ, ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਮੋਬ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਛਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਅੱਜ ਦੇ ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

(iii) ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਸਲਾਹਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੋਬ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

(iv) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨਿਯਮਿਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ (ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ) ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਖੁਫੀਆ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਿਜੀਲੈਂਟੀਜ਼ਮ, ਮੋਬ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ। ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਜਾਤ ਖਿਲਾਫ ਵੈਰੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(v) ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯਮਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ (ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ) ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਖੁਫੀਆ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਲਵੇਗਾ। ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ (vi) ਹਰੇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 129 ਦੇ ਕ੍ਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਟੀਜ਼ਮ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦਾ ਕਹਿਰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਮੋਬ ਨੂੰ ਵਿਖਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

(vii) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਨਵਯ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(viii) ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਸ ਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਗਸ਼ਤ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਸਮਾਜਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾਸ਼ਾਹੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਡਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਨਾ ਸਕਣ।

(ix) ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗੀ।

(x) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸੁਨੇਹੇ, ਵੀਡੀਓਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(xi) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 153A ਅਧੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸੁਨੇਹੇ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(xii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਸਲਾਹ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੀ. ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਯ

(i) ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਯਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿੰਚਿੰਗ ਜਾਂ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਤੁਰੰਤ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਬਣਾਏਗਾ।

(ii) ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਪੀੜਤ(ਾਂ) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(iii) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੱਧਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(iv) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 357ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਲਿੰਚਿੰਗ/ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਗਣਨਾ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ, ਮਾਨਸਿਕ ਚੋਟ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਸਮੇਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਮੋਬ ਹਿੰਸਾ/ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੀੜਤ(ਾਂ) ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(v) ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਅਦਾਲਤ/ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਪਸੰਦੀਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (vi) ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(vii) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਉਸ ਗਵਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੀ, ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪਤਾ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(viii) ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ (ਆਂ) ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਡਿਸਚਾਰਜ, ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਜ਼ਾ

(ix) ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ(ਆਂ) ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਚੁਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1987 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪੈਨਲ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ।

C. ਦੰਡਕਾਰੀ ਉਪਾਅ

(i) ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(ii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰੁਮੁਗਮ ਸਰਵਾਈ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ1 ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ, ਜਾਂ (ii) ਜਿਥੇ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ,

ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

4.1. ਜਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਅੱਗੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਇਹ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਉਸ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਿੰਚਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਵਾਦ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਉਪਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

13. ਕੋਸ਼ੀ ਜੇਕਬ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਦਿਸ਼ਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ)। ਦੋ-ਜੱਜ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਰੁਖ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ:

"1.0. ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਰੁਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਾਜਬੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਉਪਚਾਰ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ/ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਰਧ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

11. ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਗਿਤਾਸ਼ਨ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਉਪਚਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

"ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।"

14. ਤਹਿਸੀਨ ਪੂਨਾਵਾਲਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜਿਆਂ/ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਇੱਜਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 55 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਜਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੰਤਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 55 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"55. ਮਿਸਟਰ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹਨ, ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਜਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ, ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਕਾਰੀ ਉਪਾਅ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੂਪਰੇਖਾ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੰਤਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕੇ:

55.1. ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਕਦਮ

55.1.1. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਉਪ-ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਪਛਾਣਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਜਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਤਲ ਜਾਂ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

55.1.2. ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਸਲਾਹਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਵਿਆਹ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

55.1.3. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਇਕੱਠ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਤੁਰੰਤ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

55.1.4. ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ (ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਤੁਰੰਤ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ/ਇਕੱਠ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

55.1.5. ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੱਠ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਜੋੜੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਲਾਵਾ ਆਯੋਜਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠ ਦੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ।

55.1.6.ਜੇਕਰ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ, ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ/ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮਕ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 144 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਰੋਕਥਾਮਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

5.5.1.7. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਨਵਯ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਉਪਾਅ ਪਛਾਣਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5.5.1.8. ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਜਰੂਰੀ ਸਮਨਵਯ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ

ਸਕੇ।"

5.5.2. ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ

5.5.2.1. ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਅਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਪਪੰਚਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਜੋੜੇ/ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਵਿਆਹ (ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 141, 143, 503 ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 506 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

5.5.2.2. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ, ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ/ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5.5.2.3. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋੜੇ/ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚਾਰਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਨਿੱਜੀ ਬੈਚਲਰ-ਬੈਚਲੋਰੈਟ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ/ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਖਾਪਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(ii) ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੇ (ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ/ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਖਾਪਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ)।

ਅਜਿਹੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

55.2.4. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜੋੜੇ/ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਧਮਕੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੰਵਾਰਾ-ਕੁੰਵਾਰੀ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਜੋੜਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਮਾਤਰ ਚਾਰਜਿਸ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਥਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਮਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ-ਟੂ-ਕੇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

55.2.5. ਜੋੜੇ (ਕੁੰਵਾਰਾ-ਕੁੰਵਾਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਾ) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ੍ਰੋਤ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ/ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ/ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਖਾਪਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਲੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦੇ ਅਸਲੀਅਤ, ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਏਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁ□ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ।

55.2.6. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋੜੇ(ਆਂ) ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਸੀਆਰਪੀਸੀ (ਕੋਡ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

55.3. ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਉਪਾਅ

55.3.1. ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।

55.3.2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਰੁਮੁਗਮ ਸੇਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਜਾਂ

(ii) ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ।

55.3.5. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਦੀ-ਦਰਾਵਿਡ ਕਲਿਆਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਉਤਪੀੜਨ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਸਬੰਧੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ।ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ 24 ਘੰਟੇ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ/ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਂਗੇ।ਆਨਰ ਕਿਲਿੰਗ ਜਾਂ ਜੋੜੇ(ਆਂ) ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਸਬੰਧੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਦਾਲਤ/ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਸੰਦੀਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲੇ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਚਹਿਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਸਕੇ।

15. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਵਜਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੱਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਿਸਪੈਂਸੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਈ ਉਪਾਯ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਡਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ, ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਈ ਉਪਾਯਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਸੁਪਰਾ), ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਤੀਸਤਾ ਸੇਤਲਵਾਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

16. ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਦਿਸਪੈਂਸੇਸ਼ਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਤੀਸਤਾ ਸੇਤਲਵਾਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਿਓ ਵਿਗੋਰੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਐਕਸ ਅਬੁੰਡੰਟੀ ਕੌਤੇਲਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ, ਸਮੇਤ ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ / ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਕੇਵਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਯਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ / ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਨ।

A. ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਉਪਾਯ

A. ਤੀਸਤਾ ਸੇਤਲਵਾਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ(ਾਂ) ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਕਤ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ(ਾਂ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਥੀਏਟਰ, ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ, ਸੰਗੀਤ ਸਥਾਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਾਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕਲਾ ਗੈਲਰੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ, A ਅਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ 5 (ਪੰਜ) ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ / ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ/ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

B.ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 (II) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਇਓਨ: ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ/ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨਾਹੀ ਹਥਿਆਰ, ਲਾਇਸੰਸ ਯਾਫਤਾ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ, ਲੈ ਕੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

C. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਪਿਡ ਰਿਸਪਾਂਸ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ, ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੋਬਾਈਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੀਮਾਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

D. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈਲਪਲਾਈਨਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

E. ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇੰਟਰਨੈਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ(ਾਂ) 'ਤੇ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਈਬਰ-ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੋਰਟਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

B. ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਜੇ ਮੁਕਾਉਣਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਲਈ ਉਪਾਅ

a) ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ(ਾਂ) ਸਥਾਨਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤੇ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਮਨਵਯ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

b) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਘਾਤਕ ਭੀੜ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਪਕਰਣਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਗੈਸ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਭੀੜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਸਰਦਾਰ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

c) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

d) ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ(ਾਂ), ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਏ ਇੰਟਰਨੈਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ।

e) ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ/ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੇਹੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਨਵਿਤ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਵਿੱਟਰ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

C. ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

a) ਜੇਕਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ(ਆਂ) ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਤਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਵਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 153A, 295A ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ 298 ਅਤੇ 425 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

b) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਗਰੁੱਪ/ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਦਫਤਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, 24 (ਚੌਬੀਸ) ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਾਊ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗੌੜਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

c) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇਣ, ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ, ਰਾਜ/ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

D. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

a) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

b) ਚੂੰਕਿ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਸਮਝਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਣਸਮਰਥਿਤ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਣਦੇਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

c) ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5(iv), 10 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਥਾਨਕ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਪੈਨਲ ਤੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵੀਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

d) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ(ਾਂ)/ਮੁਕੱਦਮੇ(ਾਂ) ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ(ਾਂ) ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਅੱਪਲੋਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

e) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਬਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

E. ਮੁਆਵਜ਼ਾ

a) ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਸਕ□ਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ, ਉਕਸਾਹਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

b) ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ ਰੀ: ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

c) ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ, ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ 8 (ਅੱਠ) ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

19. ਵਿਛੋੜੇ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਖਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਸੁਝਾਅਾਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਿੰਸੀਅਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

20. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate